

Dorota Mączka✉, **Agnieszka Kozak**

Państwowa Szkoła Wyższa im Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Questing jako innowacyjny produkt turystyczny

Streszczenie. Questing jako forma zwiedzania oraz metoda w edukacji regionalnej został zastosowany po raz pierwszy w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w połowie lat 90. XX w. W Polsce questing i szlaki questingowe są rozwiązaniem stosunkowo nowym. Jest to zabawa, aktywność, atrakcja, która zjednuje sobie coraz więcej zwolenników. Dostępna jest dla wszystkich, gdyż nie wymaga sprzętu ani nakładów finansowych. W zamian dostarcza wiedzy, emocji i rozrywki. Questing sprawdza się w środowisku kulturowym i przyrodniczym, w mieście i na wsi, wszędzie tam, gdzie znajduje się coś ciekawego, nieznanego, a jednocześnie dostępnego dla poszukujących. Celem artykułu jest przedstawienie questingu jako innowacyjnego produktu turystycznego tworzonego głównie na podstawie dziedzictwa kulturowego zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich.

Słowa kluczowe: innowacje, questing, szlak questingowy

Wstęp

Turystyka to forma aktywności rozwijająca się w szybkim tempie. Jedną z form turystyki jest turystyka kwalifikowana, która w Polsce ma już wieloletnią i bogatą historię. Przez długie lata zmieniały się zainteresowania turystów co do sposobu wypoczyniania. Różnicowały się także preferencje społeczne, potrzeby i motywy podejmowania podróży. Szczególnie w ostatnich latach ewoluowało zagospodarowanie turystyczne oraz organizacja turystyki specjalistycznej. W efekcie tych zmian pojawiają się coraz liczniej oryginalne, niekiedy ekstremalne, formy ruchu turystycznego. Obserwuje się rosnące zainteresowanie przeżyciem czegoś oryginalnego, W takie zainteresowania turystów dobrze wpasowuje się turystyka przygodowa. Jest ona rodzajem plenerowej turystyki aktywnej i oznacza wypoczynek czynny na wolnym powietrzu¹.

Występują różne poziomy aktywnej turystyki przygodowej, a wśród nich:

- odwiedzanie przez turystów „pokoi zagadek”, z których można się wydostać po rozwiązaniu różnych zadań („pokój ucieczki” – *escape room*);

¹ J. Mokras-Grabowska: Turystyka aktywna – zagadnienia terminologiczne i klasyfikacje, [w:] A. Stasiak, J. Śledzińska, B. Włodarczyk (red.), Wczoraj, dziś i jutro turystyki aktywnej i specjalistycznej, Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa 2015, s. 12.

- odwiedzanie „domów strachu”, w których występuje interaktywne zwiedzanie budynku zaaranżowanego w celu stworzenia niezwykłości zdarzeń oraz wzbudzenia grozy i strachu. Turyści przebijają się za osoby z epoki, aby przeżyć sytuacje nawiązujące do znanych horrorów i opowieści o duchach;
- inną formą przygody są gry miejskie – questing i geocaching, czyli zabawa w poszukiwanie skarbu;
- na najwyższym poziomie turystyki przygodowej znajduje się turystyka ekstremalna².

Cel i metody badań

Celem artykułu jest przedstawienie questingu jako innowacyjnego produktu turystycznego, stworzonego głównie na podstawie dziedzictwa kulturowego, zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich.

Badania polegające na przeglądzie współczesnych form odkrywania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego miały na celu ukazanie możliwości aktywizacji turystów. Obejmowały analizę materiałów źródłowych w postaci literatury przedmiotu, treści stron internetowych dotyczących niekonwencjonalnych propozycji zwiedzania przestrzeni i oczekiwań nowej generacji turystów. Analizę zebranych danych uzupełniło aktywne uczestnictwo w grach terenowych, questach i nowoczesnych formach zwiedzania, które dały podstawę do poszukiwań kierunku aktywizacji turystycznej w otwartej przestrzeni.

Questing jako forma turystyki

Questing jest formą zwiedzania oraz nową metodą stosowaną w edukacji regionalnej. Zapoczątkowany został w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w połowie lat 90. XX wieku. W Polsce questing i szlaki questingowe pojawiły się stosunkowo niedawno. Na szerszą skalę opracowywano je w 2011 roku, kiedy zrealizowano projekt unikatowego produktu turystycznego w województwie świętokrzyskim „Bałtów polską stolicą questingu”³. Istotą questingu jest poszukiwanie i odnajdowanie czegoś atrakcyjnego. Charakterystycznymi cechami tego rodzaju szlaków jest określona tematyka (kulturowa, historyczna lub przyrodnicza), brak oznaczenia w terenie, możliwość samodzielnego zwiedzania według schematycznych map i wierszowanych wskazówek oraz rozwiązywanie zagadek w czasie przejścia trasą⁴. Powstanie kulturowych i historycznych szlaków questingowych w Polsce jest dobrym przykładem wielostronnej współpracy samorządowej i indywidualnych osób oraz stowarzyszeń na poziomie lokalnym, których celem jest popularyzacja dziedzictwa kulturowego, tak istotnego dla rozwoju turystyki kulturowej. Założeniem najlepszych questów jest uchwycenie „ducha miejsca”, którego moż-

² A. Stasiak, B. Włodarczyk: Czy turystyka może nie być aktywna? O potrzebie podziałów i klasyfikacji turystyki, [w:] B. Włodarczyk, A. Stasiak, J. Śledzińska (red.), *Wczoraj, dziś...*, op.cit., s. 43.

³ A. Pawłowska: Questing jako innowacja w turystyce kulturowej, *Turystyka Kulturowa* 2014, 1, s. 34.

⁴ Ł. Wilczyński: Questing – nowy trend w turystyce, [w:] B. Włodarczyk, B. Krakowiak, J. Latosińska (red.), *Kultura i turystyka. Wspólna droga*, Wydawnictwo Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Łódź 20011, s. 5.

na odnaleźć tylko przez własne doświadczenie i umiejętność dostrzegania szczegółów i znajomość lokalnej historii.

Funkcje turystyczna i edukacyjna w projektowaniu szlaków questingowych wzajemnie się przenikają, a same szlaki stanowią przykład działania na rzecz rozwoju i popularyzacji turystyki kulturowej, zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. Ze szlaków questingowych korzystać mogą różne grupy turystów i zwiedzających – turyści indywidualni, rodziny z dziećmi, nauczyciele, dzieci i młodzież szkolna, uczestnicy turystyki pieszej i rowerowej. Questing stanowi połączenie metody zwiedzania, edukacji regionalnej, aktywnego wypoczynku oraz promocji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego⁵.

Głównym celem tworzenia questów jest przede wszystkim skierowanie uwagi odbiorcy na wyróżniające się elementy i ciekawe historie związane z lokalnym dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym. Ważne jest również odkrycie niezwykłego charakteru przestrzeni, poprzez zwrócenie uwagi na często z pozoru zupełnie zwyczajne, codziennie mijane miejsca i dostrzeżenie w nich wyjątkowości, wartości i atrakcyjności.

Przygotowanie questu poprzedza szczegółowa inwentaryzacja zasobów dziedzictwa danego obszaru. Praca o charakterze warsztatowym na tym etapie służy wytypowaniu najciekawszych miejsc pod względem kulturowym czy przyrodniczym, które mogą stanowić tzw. ośnowę questu. Na tej podstawie możliwe jest wyznaczenie przybliżonej trasy szlaku. Dobrze jest uwzględnić obiekty użyteczności publicznej i dziedzictwa kulturowego oraz elementy wyróżniające się, np. obiekty i obszary przyrodnicze⁶. Kolejnym etapem jest przejście wytypowanej trasy questu. Dokonuje się wówczas wnikliwych obserwacji, często znajduje się nowe elementy, które nie zostały wcześniej zidentyfikowane. Ważne jest, aby właściwie dobrać początek – łatwo dostępne miejsce, z którego można wyruszyć i koniec szlaku – punkt docelowy questu.

Przyjęto, iż instrukcja questu jest pisana wierszem, powinna opowiadać historie miejsca oraz zawierać informacje dotyczące kierunku poruszania się w terenie pomiędzy kolejnymi punktami oraz dostarczać wskazówek niezbędnych do rozwiązania zagadki, a także dotarcia do ukrytego skarbu⁷. Skarb to najczęściej skrzynka zawierająca pieczętą z symbolem danego questu.

Questing miejski

Questing miejski polega na odkrywaniu dziedzictwa kulturowego miejsca poprzez tworzenie nieoznakowanych szlaków, którymi uczestnicy przemierzają się dzięki informacjom zawartym w różnego rodzaju wskazówkach. Jego istotą jest rozwijanie poczucia lokalnej tożsamości, szukanie wyjątkowości w pozornie zupełnie zwyczajnych przestrze-

⁵ A. Pawłowska: Questing jako innowacja..., op.cit.

⁶ B. Kazior: Questing – nowa metoda odkrywania dziedzictwa miejsca, [w:] D. Zaręba (red.), Ekoturystyka i odkrywanie dziedzictwa. Zbiór dobrych praktyk, Wydawnictwo Fundacja Fundusz Partnerstwa, Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, Kraków 2008, s. 17–21.

⁷ J. Pietrzak-Zawadka, J. Zawadka: Wykorzystanie questingu w edukacji przyrodniczej na obszarach przyrodniczo cennych na przykładzie województwa podlaskiego, *Studia i Materiały CEPL* 2015, r. 17, z. 43(2), s. 75.

niach, upowszechnianie niepowtarzalnych miejsc wyróżniających się krajobrazem czy też dziedzictwem kulturowym, a także kierowanie się przy tym względami czysto rozrywkowymi. Ośrodki miejskie należą do głównych celów przemieszczeń turystycznych, a duże miasta są najważniejszymi miejscami (w ujęciu globalnym) odwiedzanymi przez turystów⁸.

W aglomeracjach miejskich gry questingowe mogą odgrywać istotną rolę w turystyce edukacyjnej, być źródłem wiedzy doświadczonej przez turystę, a także zdobytej w procesie kształcenia i rozwoju intelektualnego. Historie są doskonałym narzędziem nauki, zapamiętywania, wiązania faktów i poznawania kontekstu danych sytuacji. Pomagają zrozumieć ludzkie działania i motywacje, mogą się również stać inspiracją do konkretnych działań uczestnika. Dzięki ładunkowi emocjonalnemu, jaki zawarty jest w każdej opowieści, zostają one w pamięci dłużej niż suche fakty, liczby czy definicje⁹. Questing stwarza uczestnikom możliwość poznania mniej znanych obiektów i miejsc zabytkowych, położonych poza dzielnicą staromiejską koncentrującą ruch turystyczny (tab. 1). Wystarczy ulotka questu, dzięki której odkrywa się m.in. historię nieszczęśliwej miłości, legendę o ukrytym skarbie, poznaje się miejsca różnych działań historycznych, wnętrza starych zabytków, w których goszczono znamienitych gości.

Tabela 1. Podział questów kulturowych

Rodzaj questu	Możliwa tematyka
Obiekty kulturowe	zabytki, obiekty architektury, obiekty religijne, obiekty kultury (muzea, galerie)
Wydarzenia kulturowe	dziedzictwo kulturowe, rocznice wydarzeń historycznych, wydarzenia okolicznościowe
Lokalni bohaterowie	osiągnięcia i zasługi lokalnych bohaterów, historie ich życia
Wyjątkowe szlaki	już istniejące lub nie szlaki dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne.

Przykładowe miejsca questu

- „Śladami hetmana Branickiego w Białymstoku”. Miasto to jest stolicą województwa podlaskiego. Wyprawa rozpoczyna się przy ratuszu na Rynku Tadeusza Kościuszki, przed drzwiami frontowymi Muzeum Podlaskiego. Główny bohater questu to Jan Klemens Branicki, magnat, z którym kojarzony jest Białystok. Oprócz wielu tytułów i stanowisk piastował także zaszczytną funkcję hetmana wielkiego koronnego. Trasa questu prowadzi miejscami związanymi z nim i pełnioną przez niego funkcją. W Białymstoku znajduje się pałac Branickich zwany „Wersalem Podlasia”. Zadaniem na

⁸ W. Warcholik: K. Leja: Gry miejskie jako innowacyjne produkty turystyczne, *Studia Geographica III*, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków 2012, s. 91–92.

⁹ G. Droba, S. Przepióra: Potencjał gier miejskich i questingu jako narzędzie marketingu terytorialnego – analiza na przykładzie Rzeszowa, *Modern Management Review MMR* 2014, vol. 19, 21, s. 36.

trasie questu jest zbieranie ukrytych liter, które wpisuje się w hasło. Jest ono drogą do zdobycia skarbu. Czas przejścia to około 40 minut¹⁰.

- „Kupieckim traktem przez Mielnik”. Miejscowość położona jest w województwie podlaskim, w powiecie siemiatyckim, nad rzeką Bug. Wędrówka trasą questu przybliży dzieje Mielnika jako ważnej miejscowości na historycznych szlakach handlowych. Sam Mielnik także był ośrodkiem handlu, znanym przede wszystkim z wydobycia kredy. Zadaniem jest rozwiązywanie zagadek i zbieranie ukrytych po drodze liter. Gdy wstawi się wszystkie brakujące litery do hasła, powstanie nazwa kupca i jednocześnie właściciela jednej z kopalń kredy w Mielniku¹¹.
- „Od Kraka do sacrum”. Wyprawa po skarb w Wąwolnicy umożliwia poznanie wielowiekowej historii miejscowości i jednego z najstarszych na Lubelszczyźnie ośrodków administracyjnych państwa Piastów oraz miejsca kultu Matki Boskiej Kębelskiej. Wąwolnica leży w powiecie puławskim, w zachodniej części województwa lubelskiego, na terenie Płaskowyżu Nałęczowskiego. Położona jest na wzgórzu, u podnóża którego płynie malownicza rzeka Bystra. Dzisiaj miejscowość ta kojarzy się przede wszystkim jako cel pielgrzymek, a mało kto wie jak ciekawe tajemnice kryje jej historia. Czas przejścia: około 1 godziny¹².

Questing przyrodniczy

Tereny leśne ze względu na swoje bogactwo przyrodnicze, a często również kulturowe, są szczególnie predestynowane do rozwoju questów i gier terenowych. Istotne jest zwrócenie uwagi na zrównoważony rozwój obszarów przyrodniczych, a co za tym idzie na ekoturystykę jako alternatywę dla turystyki masowej. Questing adresowany jest przede wszystkim do rodzin z dziećmi, aktywnych turystów, ale też do mieszkańców danego terenu. Dla najmłodszych odbiorców i młodzieży szkolnej to atrakcyjna i niecodzienna forma pogłębiania wiedzy, dlatego ważne jest, aby w treściach questu pojawiały się aspekty przyrodnicze jako uzupełnienie tradycyjnych lekcji oraz poznanie przyrody.

Warto zaznaczyć, iż charakterystyczny dla questingu jest jego bezobsługowy charakter – aby przejść szlak nie jest potrzebny przewodnik. Zarówno quest, jak i gra terenowa bazują na istniejącej infrastrukturze ścieżek, w tym szczególnie na zlokalizowanych na niej tablicach informacyjnych. Fabuła gry terenowej dotyczy z oczywistych względów przyrody, w tym zagadnień związanych z ekosystemami leśnymi, a także florą oraz fauną danego terenu. Uczestnicy mają do przebycia kilkukilometrową trasę, do rozwiązania liczne zagadki, a w przypadku gry terenowej dodatkowo do zaliczenia kilka punktów kontrolnych oraz kilka zadań do wykonania. Całość wieńczy zdobycie określonej nagrody¹³.

¹⁰ <http://questy.com.pl/pl/quests/221-sladami-hetmana-branicckiego-w-bialymstoku.html> (dostęp: 02.08.2017).

¹¹ <http://questy.com.pl/pl/quests/176-kupieckim-traktem-przez-mielnik.html> (dostęp: 12.08.2017).

¹² <http://questy.com.pl/pl/quests/141-od-kraka-do-sacrum.html> (dostęp: 12.08.2017).

¹³ G. Gołoś: Questing i gry terenowe jako atrakcyjne rekreacyjno-edukacyjne formy aktywności na terenach leśnych, *Studia i Materiały CEPL* 2013, r. 15, z. 34(1), s. 78.

Przyrodnicze szlaki questingowe można realizować m.in. w parkach narodowych, parkach krajobrazowych oraz na terenach nadleśnictw. Bogactwo form ochrony przyrody powinno stanowić osnowę dla form edukacji leśnej, która jest jedną z najlepszych metod prezentowania lasu (tab. 2). Las jest sam w sobie najlepszym środkiem dydaktycznym, który z powodzeniem można wykorzystać o każdej porze roku¹⁴.

Tabela 2. Podział questów przyrodniczych

Rodzaj questu	Możliwa tematyka
Wyjątkowe miejsca	miejsca i obiekty wyjątkowe pod względem położenia geograficznego, krajobrazu
Przyrodnicze	geologia i geomorfologia, biologia, botanika i ekologia danego miejsca
Questy sezonowe	cykl życia przyrody, np. migracje zwierząt, kwitnienie gatunków roślin, wydarzenia okolicznościowe związane z cyklem życia przyrody

Źródła: opracowanie własne

Przykłady questów przyrodniczych

- „Wydmy szlakiem po Kampinoskim Parku Narodowym”. Szlak rozpoczyna się w Izabelinie przy tablicach dydaktycznych. Obszar parku jest obecnie jednym z najlepiej zachowanych i najcenniejszych kompleksów wydm śródlądowych w Europie. Quest opowiada o tym, jak powstały tu wydmy, o florze i faunie oraz o innych ciekawostkach związanych z piaszczystym podłożem. Zadaniem uczestników jest znalezienie odpowiedzi na zagadki zawarte w tekście questu oraz odgadnięcie brakujących słów, liter oznaczonych cyfrą i wpisanie ich w odpowiednie miejsce w hasło na końcu ulotki questowej. Po przejściu całej trasy poznaje się hasło – nazwę charakterystycznej dla Kampinoskiego Parku Narodowego rośliny. Czas przejścia to około 1,5 godziny.
- „Wśród wodnych labiryntów Narwi”. Szlak rozpoczyna się w Centrum Informacji Turystycznej w Waniewie położonym na obszarze Narwiańskiego Parku Narodowego, w gminie Sokoły, w powiecie wysokomazowieckim (woj. podlaskie). Największym bogactwem i wyróżnikiem Narwiańskiego Parku Narodowego jest rzeka Narew, która na tym obszarze płynie wieloma korytami. Związane z nią siedliska i tereny bagienne, starorzecza, trzcinowiska, łąki i turzycowiska są miejscem występowania charakterystycznych gatunków roślin i zwierząt, tworzą także niezwykle krajobraz bagiennej doliny rzecznej. Podczas spaceru zadaniem turystów jest zbieranie liter i cyfr, dzięki czemu na końcu trasy odgaduje się hasło. Czas przejścia całej trasy trwa około 1 godziny.
- „Tropami bociana podróżnika w Celejowie”. Na szlaku można poznać walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne tej malowniczej miejscowości leżącej nad rzeką Bystrą. Wyprawa zaczyna się pod barem „U Teresy”, leżącym przy trasie 830, obok przystanku PKS. Podczas wędrówki zadaniem jest ułożenie hasła z ukrytych na trasie liter¹⁵.

¹⁴ J. Pietrzak-Zawadka, J. Zawadka: Wykorzystanie questingu..., op.cit., s. 75.

¹⁵ <http://questy.com.pl/pl/quests/?last=1&page=5> (dostęp: 14.09.2017).

Odmianą questingu przyrodniczego jest ekoquesting. W tym przypadku szlak questu wiedzie uczestników przez zróżnicowany krajobraz łąk, lasów, zielonych ostępów. Wyróżniającym elementem ekoquestu jest tematyka skupiająca się wokół zagadnień ekologicznych, takich jak: różnorodność biologiczna, ochrona gatunków, zrównoważony rozwój, zmiany klimatyczne, gospodarka odpadowa, ekosystemy i siedliska, gatunki inwazyjne itp. Ekoquesting pozytywnie wpływa na zwiększanie poziomu świadomości ekologicznej, propagowanie pozytywnych proekologicznych zachowań oraz upowszechnianie wiedzy o przyrodzie.

W ekoquestach często wykorzystywane są bioboxy oraz zestawy do badań terenowych, które wzbogacają questy o element doświadczalno-badawczy. Ekoquesty służą nie tylko badaniu świata przyrody i powiązań między organizmami żywymi a środowiskiem abiotycznym, ale również odkrywaniu tego, co my, jako ludzie możemy zrobić, aby zapobiegać niszczeniu środowiska naturalnego¹⁶.

Questing przyrodniczy wpisuje się także w turystykę wiejską, w tym w agroturystykę. Jest to coraz bardziej popularna forma aktywności organizowana przez gospodarstwa agroturystyczne. Tworzenie questów w przestrzeni wiejskiej stwarza osobom prowadzącym obiekty tego typu, a także ich dzieciom podejmowanie aktywności w poznawaniu własnej „małej ojczyzny” oraz uczy przedsiębiorczości. Wypracowany szlak questingowy może stać się produktem turystycznym i przyciągnąć odbiorców, czyli turystów.

Questing rowerowy

O korzyściach z jazdy na rowerze nie trzeba przekonywać nikogo. Kształtuje ona mięśnie nóg, wzmacnia mięśnie pleców, które podtrzymują dolny, lędźwiowy odcinek kręgosłupa. To także świetny trening dla serca, ponieważ zmusza do wydajniejszej pracy układ krążenia, chroniąc go przed nadciśnieniem, a serce przed chorobami. Podczas jazdy na rowerze organizm wydziela endorfiny zwane hormonami szczęścia, które poprawiają samopoczucie. To wszystko sprawia, że sport ten jest bardzo popularny w Polsce.

Z myślą o amatorach dwóch kółek opracowuje się questy rowerowe, które pozwalają na odwiedzenie ciekawych miejsc, bardziej od siebie oddalonych. Uczestnik questingu może poczuć się jak poszukiwacz skarbów, którego celem jest odkrycie tajemnic, zapomnianych historii i legend czy bogactwa kulturowego danego miejsca. Turysta otrzymuje specjalną ulotkę z mapką, w której znajdują się zapisane wierszem wskazówki dotyczące trasy. Podążając trasą, musi wykonać zadania i rozwiązać zagadki, które przybliżają go do odkrycia skarbu. Łamigłównki są ściśle związane z danym miejscem, jego historią, kulturą czy topografią. Na końcu uczestnik zabawy odnajduje skrzynkę z pieczętką poświadczającą, że rozwiązał quest.

¹⁶ M. Jurek: Ekoquest – współczesna forma edukacji. Poradnik dla nauczycieli i edukatorów, Wydawnictwo Fundacja alter eko, Warszawa 2014, s. 11.

Przykłady questów rowerowych:

- „Weekend z duchami”. Jest to transgraniczna trasa rowerowa „Szlakiem gminnych legend” dla miłośników historii z dreszczykiem, przeprowadzona przez gminy Sędziejowice i Widawa. Dziesięciokilometrowy quest prowadzi polnymi i barwnymi drogami. Utrzymany jest w klimacie ludowych podań i legend, duchów, zabytkowych cmentarzy czy zapomnianych przydrożnych kapliczek. Historia dotyczy nieszczęśliwej miłości młodzieńca z Górek, ukrytego skarbu powstańczego w podziemiach kościoła w Widawie czy ducha ojca bernardyna Błaszczynskiego.
- „Łapiąc motyle”. Ta trasa przeznaczona jest dla osób spragnionych ciszy i spokoju na łonie natury, z dala od miejskiego gwaru. Szlak wokół Bzury to malownicza pięciokilometrowa trasa po małej miejscowości Chociszew (powiat zgierski), na którym można znaleźć różne gatunki fauny i flory występujące na tym terenie. Quest informuje także o właściwościach brzozy, lipy, czy sosny. Prezentuje również różne gatunki ryb, ptaków i zwierząt¹⁷.
- „Śladami drohiczyńskich skarbów”. Drohiczyn położony jest w powiecie siemiatyckim (woj. podlaskie), nad rzeką Bug. Quest rozpoczyna się w centrum Drohiczyzna, przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury przy ul. Kraszewskiego 13. Rowerowa wyprawa po Drohiczyźnie to wspaniała okazja do poznania drohiczyńskich skarbów – ciekawych historycznych muzeów z unikalnymi eksponatami, Kopca Pamięci Podlasia usypanego na pamiątkę wizyty św. Jana Pawła II w mieście, czy górującego nad miastem zabytkowego kościoła Panien Benedyktynek¹⁸.

Poza szlakami rowerowymi pojawiają się, choć rzadko, questy kajakowe, np. „Kajakiem po dzikiej rzece Bug”. Trasa kajakowego questu wiedzie po Bugu, na granicy województw podlaskiego i mazowieckiego. Rozpoczęcie questu ma miejsce przy Hotelu Drohickim, przy niewielkiej przystani na Bugu, naprzeciw hotelu. Płynąc kajakiem po malowniczym Bugu, można poznać ciekawostki przyrodnicze o tej jednej z nielicznych dużych rzek o naturalnym, nieuregulowanym korycie. Zadaniem turystów jest rozwiązanie zadanych zagadek. Chcąc otrzymać skarb, po przepłynięciu trasy questu należy udać się do Muzeum Kajakarstwa w Drohiczyźnie i tam podać hasło, a później już tylko cieszyć się nagrodą. Czas przepłynięcia trasy trwa około godziny¹⁹.

Podsumowanie

Zmieniające się potrzeby człowieka w zakresie uczestnictwa w turystyce powodują odpowiedź ze strony rynku w postaci tworzenia nowych rozwiązań. Questing jest znakomitym przykładem innowacyjnego produktu turystycznego, utworzonego na podstawie lokalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Ponadto zasady questingu wpisują się w trend nowego produktu turystycznego „3xE” (ang. *entertainment, emotion, edu-*

¹⁷ <http://poznajpolske.onet.pl/questing-na-rowerze-piec-propozycji-na-weekend/xq9rp> (dostęp: 12.07.2017).

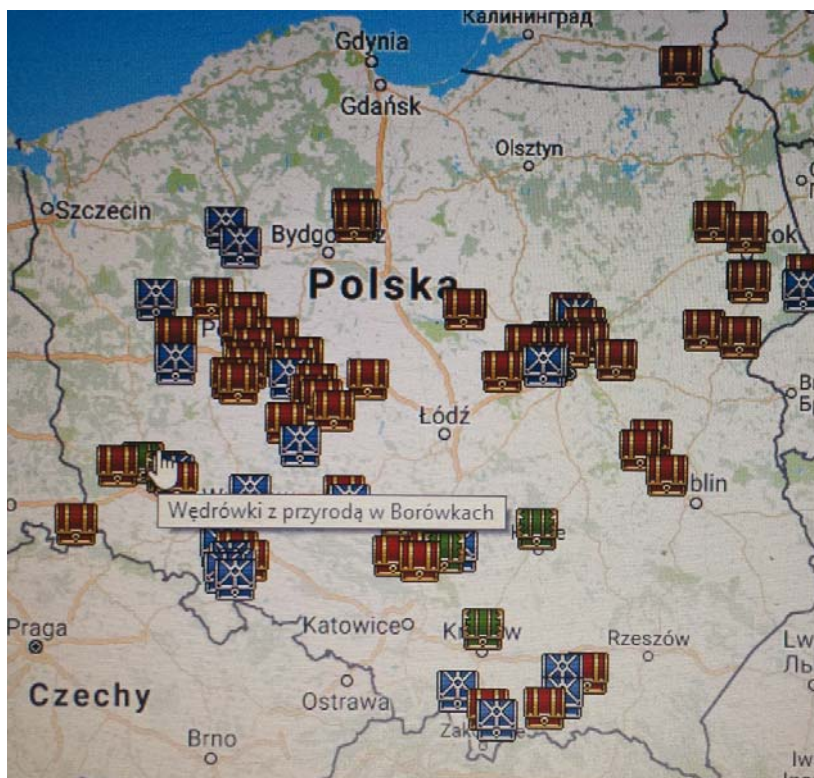
¹⁸ <http://questy.com.pl/pl/quests/198-szlakiem-drohiczynskich-skarbow.html?page=2> (dostęp: 12.07.2017).

¹⁹ <http://questy.com.pl/pl/quests/175-kajakiem-po-dzikiej-rzece-bug.html> (dostęp: 20.08.2017).

ation). Systematyczny rozwój sieci szlaków questingowych we wszystkich województwach w Polsce pozwala na promocję nowego produktu turystycznego pod wspólną marką questingu (rys. 1).

Wykorzystanie szlaków questingowych jako szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego przyczynić się może do rozwoju turystyki kulturowej oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej miejsc kulturowych i przyrodniczych. Tworzenie unikatowego produktu turystycznego stanowi szansę na wzrost konkurencyjności turystycznej miejscowości w skali lokalnej i regionalnej. Sieć szlaków questingowych w Polsce rozwijana jest systematycznie od 2011 r., kiedy to w Bałtowie w województwie świętokrzyskim ukończono projekt „Bałtów polską stolicą questingu”. Tworzenie sieci szlaków questingowych może doprowadzić do:

- rozwoju turystyki kulturowej,
- współpracy międzysektorowej podmiotów prywatnych, publicznych i społecznych na rzecz rozwoju turystyki,
- współpracy lokalnych grup działania, instytucji kultury i samorządów terytorialnych z przedstawicielami branży kreatywnej i trenerami questingu,

Rysunek 1. Mapa rozlokowania questów w Polsce

Źródło: <http://questy.com.pl/pl/quests/9dane> do mapy z 2017 (dostęp: 10.12.2017).

- transferu wiedzy i dobrych praktyk w zakresie innowacyjnych metod aktywizacji turystycznej miejscowości i regionów,
- angażowania wolontariuszy, animatorów kultury czy regionalistów w prace projektowe nad szlakiem questingowym,
- zidentyfikowania unikatowych cech lokalnych walorów kulturowych i przyrodniczych,
- promocji miejscowości, obszarów i ich atrakcji turystycznych.

Innowacyjność metody questingu oraz szlaku questingowego jako kierunków rozwoju turystyki przede wszystkim kulturowej rozpatrywać można w kategoriach innowacji produktowej, marketingowej i organizacyjnej. Dzięki identyfikacji lokalnego potencjału turystycznego w mniejszych miejscowościach położonych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich oraz jego promocji poprzez sieć szlaków questingowych, turystyka zyskuje nowy kierunek rozwoju.

Literatura

- Droba G., Piepióro S.: Potencjał gier miejskich i questingu jako narzędzie marketingu terytorialnego – analiza na przykładzie Rzeszowa, *Modern Management Review MMR* 2014, vol. 19, 21.
- Gołoś G.: Questing i gry terenowe jako atrakcyjne rekreacyjno-edukacyjne formy aktywności na terenach leśnych, *Studia i Materiały CEPL* 2013, r. 15. z. 34(1).
- Jurek M.: *Ekoquest – współczesna forma edukacji. Poradnik dla nauczycieli i edukatorów*, Wydawnictwo Fundacja alter eko, Warszawa 2014.
- Kazior B.: *Questing – Nowa metoda odkrywania dziedzictwa miejsca*, [w:] D. Zaręba (red.), *Ekoturystyka i odkrywanie dziedzictwa. Zbiór dobrych praktyk*, Wydawnictwo Fundacja Fundusz Partnerstwa, Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, Kraków 2008.
- Mokras-Grabowska J.: *Turystyka aktywna – zagadnienia terminologiczne i klasyfikacje*, [w:] B. Włodarczyk, A. Stasiak, J. Śledzińska (red.), *Wczoraj, dziś i jutro turystyki aktywnej i specjalistycznej*, Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa 2015.
- Pawłowska A.: *Questing jako innowacja w turystyce kulturowej*, *Turystyka Kulturowa* 2014, 1.
- Pietrzak-Zawadka J., Zawadka J.: Wykorzystanie questingu w edukacji przyrodniczej na obszarach przyrodniczo cennych na przykładzie województwa podlaskiego, *Studia i Materiały CEPL* 2015, r. 17. z. 43(2).
- Stasiak A., Włodarczyk B.: *Czy turystyka może nie być aktywna? O potrzebie podziałów i klasyfikacji turystyki*, [w:] B. Włodarczyk, A. Stasiak, J. Śledzińska (red.), *Wczoraj, dziś i jutro turystyki aktywnej i specjalistycznej*, Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa 2015.
- Warcholik W., Leja K.: *Gry miejskie jako innowacyjne produkty turystyczne*, *Studia Geographica III*, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków 2012.
- Wilczyński Ł.: *Questing – nowy trend w turystyce*, [w:] B. Włodarczyk, B. Krakowiak., J. Latosińska (red.), *Kultura i turystyka. Wspólna droga*, Wydawnictwo Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Łódź 2012.

Questing as an innovative tourist product

Summary. Questing as a form of sightseeing and method in regional education was first used in the United States in the mid 90 s. The questing in Poland and questing trails are relatively new option. This is a fun activity, an attraction that attracts more and more followers. It is available to everyone because it does not require any equipment or financial resources. In return, it provides knowledge, excitement and entertainment. Questing works in a cultural and natural environment, in the city and in the countryside, where there is something interesting, unknown and yet accessible to the seekers. The aim of the article is to present questing as an innovative tourist product, mainly based on cultural heritage, both in cities and in rural areas.

Key words: innovation, questing, quest travel